

BÁO CÁO MỘT TRƯỜNG HỢP: VẾT THƯƠNG TỦY SỐNG CỔ DO CÁ NHÁI ĐÂM

Trần Hoàng Mạnh* Võ Văn Thành**

Tóm tắt:

Chúng tôi báo cáo một trường hợp rất hiếm gặp, vết thương tủy sống cổ do cá nhái đâm. Bệnh nhân nữ 41 tuổi, khi đi bơi ở biển, bị cá nhái đâm vào cổ, vào viện với vết thương nhỏ trên cổ, tê và liệt vận động rễ C8 bên trái và liệt một phần vận động chân phải, kèm theo bí tiểu. Hình ảnh X quang cắt lớp điện toán và cộng hưởng từ cho thấy hàm cá nhái đâm vào tủy qua lỗ liên hợp tầng C7-N1 bên trái. Bệnh nhân đã được phẫu thuật lồi sau lấy bỏ hết những mảnh xương vụn của hàm xương cá nhái, vá lại màng tủy bị rách. Ngay sau phẫu thuật và theo dõi, bệnh nhân hồi phục tổn thương thần kinh, không có biến chứng nhiễm trùng hay dò dịch não tủy. Theo sự hiểu biết của chúng tôi, đây là trường hợp vết thương tủy sống do cá nhái đâm qua lỗ liên hợp cột sống cổ đầu tiên được báo cáo. Việc điều trị phẫu thuật nhất thiết phải được đặt ra nhằm lấy bỏ hoàn toàn vụn xương hàm xương cá, vá lại màng tủy bằng phẫu thuật lồi sau, để phòng nhiễm trùng và tránh dò dịch não tủy, giúp hồi phục tổn thương thần kinh.

Từ Khóa: cá nhái, lỗ liên hợp cột sống cổ, vụn xương, hàm xương cá, vá màng tủy, dò dịch não tủy, hồi phục tổn thương thần kinh, phẫu thuật lồi sau.

Abstract:

A CASE REPORT OF PENETRATING SPINAL CORD INJURY BY NEEDLEFISH

We report an extremely rare case, penetrating spinal cord injury caused by a needlefish. A 41 year-old female patient was struck into her neck by a needlefish and was hospitalized with small wound on left side of the neck, accompanied by numbness and paralysis of left C8 nerve root and right leg partial paralysis, and bladder dysfunction. CT Scanner and MRI showed the images of the needlefish jaw penetrating into spinal cord at C7- T1 level through C7-T1 foramen on the left side. The surgical management was realized to remove the entire bone chips of needle fish jaw and repair dural tear from posterior midline approach. The patient recovered immediately in post-op and during the follow up with partial improvement of neurological deficits without infection or cerebrospinal fluid leakage.

To our knowledge, this is the first reported case of penetrating spinal cord injury caused by needlefish through cervical foramen. The surgery must be practiced through posterior approach to remove completely the bone chips of needlefish jaw, to enhance the neuro deficits recovery and to repair the dural tear to prevent the infection and the cerebrospinal leakage.

* Khoa Ngoại Cột Sống, BV Đa Khoa Khánh Hòa. Email: bsthmanh@yahoo.com.vn

** Khoa Cột Sống, BV Chấn thương Chỉnh hình TP. HCM

ĐẶT VẤN ĐỀ:

Vết thương tủy sống phần lớn do súng đạn, dao hoặc vật sắc nhọn gây ra. Vết thương tủy cổ do vật nhọn đâm qua lỗ liên hợp rất hiếm xảy ra, đã có báo cáo một trường hợp vết thương tủy cổ do cái vụn ốc đâm qua lỗ liên hợp C3C4.¹ Chúng tôi báo trường hợp vô cùng hiếm gặp, bệnh nhân bị vết thương tủy cổ do hàm cá nhái đâm qua lỗ liên hợp C7-N1.

BÁO CÁO CA LÂM SÀNG:

Bệnh nhân nữ 41 tuổi, người Nga khi đang tắm biển bị cá đâm vào cổ, vào viện với tình trạng có vết thương nhỏ bên trái cổ, kèm theo bệnh nhân tê, yếu vận động rễ C8 bên tay trái và chân phải, kèm theo bí tiểu. Bệnh nhân được tiến hành làm các xét nghiệm chẩn đoán. Hình Ảnh học với X quang cắt lớp điện toán, và cộng hưởng từ phát hiện tổn thương tủy ngang C7-N1 do dị vật đâm qua lỗ liên hợp C7-N1 trái vào trong tủy sống.

Hình 1: Tổn thương tủy ngang C7- N1 do vị vật đâm xuyên qua lỗ liên hợp bên trái.

Bệnh nhân được phẫu thuật cấp cứu với phương pháp: Phẫu thuật lồi sau có dùng kính hiển vi phẫu thuật, đi chính giữa đường giữa, tới đỉnh gai sau C6, C7, N1. Chẻ dọc gai sau C6, C7, N1, cắt các mảnh gai sau ra khỏi lamina, bảo tồn các cơ cổ sâu bám vào gai sau. Cắt nửa bản sống C7 bên trái, mở lỗ liên hợp C7-N1 bên trái.

Hình 2: Hình X quang cắt lớp điện toán dị vật xuyên qua lỗ liên hợp vào tủy.

Hình 3: Hàm xương cá với các răng nhỏ đâm vào tủy qua lỗ liên hợp C7-N1 bên trái

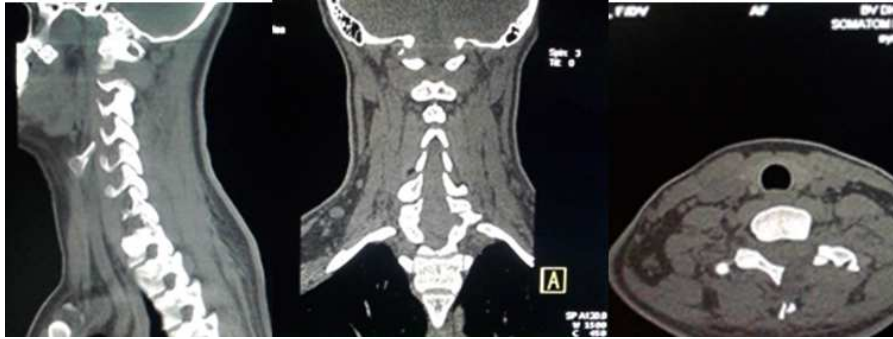
Kiểm tra thấy vật lạ đâm qua lỗ liên hợp C7-N1 là hàm xương cá có các răng nhỏ, đâm thủng màng tủy vào tủy gây tổn thương tủy, rễ C8 bên trái chạy trong lỗ liên hợp bị chèn ép nặng, sưng to.

Tiến hành mài rộng lỗ liên hợp C7-N1 trái, gấp nhẹ nhàng các mảnh xương cá nhỏ rời, tránh di lệch hàm xương cá có thể gây tổn thương tủy nặng hơn, để làm giảm đường kính hàm xương cá. Sau khi làm nhỏ đường kính hàm xương cá và mài rộng lỗ liên hợp, nhẹ nhàng đẩy hàm xương cá hướng ra ngoài lỗ liên hợp cho đến khi hàm xương cá hoàn toàn nằm ngoài tủy và màng

tủy, tiến hành lấy bỏ hàm xương cá qua vị trí mở lỗ liên hợp mà không dụng chạm làm tủy tổn thương nặng hơn. Tủy sống và rễ C8 bên trái được giải phóng chèn ép hoàn toàn, súc rửa sạch, khâu lại màng tủy bị rách. Đặt dẫn lưu, khâu dính lại các mảnh gai sau, đóng vết mổ.

Sau phẫu thuật, bệnh nhân hồi phục tổn thương thần kinh, tiểu tự chủ, vết mổ lành, không có biến chứng và xuất viện sau 2 tuần.

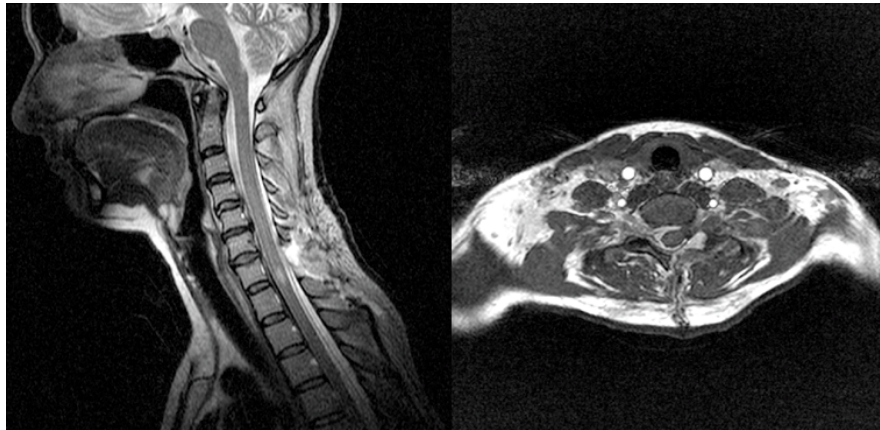
Xét nghiệm từ mẫu xương hàm cá, xác định là cá nhái (Needlefish).

Hình 4: Xương cá đã được lấy bỏ hoàn toàn sau phẫu thuật

Hình 5: Hình ảnh X quang cắt lớp điện toán sau phẫu thuật

Hình 6: Hình MRI sau phẫu thuật

Hình 7: Hàm xương cá nhái được lấy ra từ bệnh nhân

BÀN LUẬN:

Nghiên cứu thấy rằng, cá nhái sống ở vùng biển nông và ngoài khơi, nó có thể phóng lên khỏi mặt nước với vận tốc 60km/h; vì vậy nó có thể gây nguy hiểm cho người đánh cá hoặc người đi tắm biển. Đã có một số báo cáo về tổn thương do cá nhái đâm vào mắt, tim, bụng, khớp gối... và có trường hợp tử vong do cá nhái đâm vào xoang động mạch cảnh trong.²⁻⁶ Tuy nhiên chưa có báo cáo nào về vết thương tủy sống do cá nhái đâm.

Bệnh nhân của chúng tôi bị vết thương tủy sống do hàm cá nhái đâm qua lỗ liên hợp C7-N1 trái, có biểu hiện tổn thương thần kinh và vẫn còn hàm cá

nhái từ bờ ngoài lỗ liên hợp xuyên vào trong tủy sống, nên được chỉ định phẫu thuật để lấy bỏ dị vật và giải phóng chèn ép tủy là phương pháp điều trị hữu hiệu, giúp tránh tổn thương thần kinh nặng hơn, giảm nguy cơ nhiễm trùng, dò dịch não tủy...

Với phương pháp phẫu thuật chẻ dọc gai sau C6,C7 và N1 bảo toàn các cơ cổ sâu bám vào gai, giúp tránh được các vấn đề sau mổ: đau theo trục cổ, hạn chế vận động cổ, còng cột sống cổ...⁷ Chúng tôi chỉ cắt nửa bản sống C7 và mở rộng lỗ liên hợp C7-N1 bên trái để lấy hàm xương cá và vá lại màng tủy qua kính vi phẫu thuật, điều này không ảnh hưởng đến sự vững chắc của cột sống, vì vậy không cần cố định dụng cụ.

Vì hàm xương cá ngấn từ bờ ngoài lỗ liên hợp tới tủy sống, nên chúng tôi lấy được toàn bộ hàm xương cá bằng lối sau đơn thuần mà không cần phối hợp thêm lối bên. Sau phẫu thuật, hình ảnh X quang cắt lớp điện toán kiểm tra không còn thấy dị vật.

Bệnh nhân bị cá đâm, có nguy cơ nhiễm trùng xoắn khuẩn *Vibrio species* (Vi khuẩn này thường nhạy với Cephalosporin thế hệ 3, ciprofloxacin hoặc imipenem-cilastatin),⁵ vì vậy sau mổ chúng tôi đã dùng Tienam 2g/ngày. Bệnh nhân hồi phục tổn thương thần kinh, tiêu tự chủ, không có biến

chứng và xuất viện sau mổ 2 tuần.

KẾT LUẬN:

Chúng tôi báo cáo trường hợp đầu tiên bị vết thương tủy sống cổ do hàm cá nhái đâm vào tủy qua lỗ liên hợp. Bệnh nhân đã được phẫu thuật lối sau lấy bỏ hàm cá nhái, giải phóng chèn ép thần kinh, vá lại màng tủy. Bệnh nhân hồi phục tổn thương thần kinh và không có biến chứng sau phẫu thuật.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Oh CH, Kim MS, Noh SH. Vertebral Artery Dissect Injury with Brown-Séquard Syndrome by a Neural Foramen Penetrated Electric Screw Driver Bit : A Case Report. *Korean J Spine* 2013 Dec; 10(4): 258–260.
2. Clark JJ, Ho HC. Two cases of penetrating abdominal injury from needlefish impalement. *J Emerg Med* 2012 Sep;43(3):428-30. doi: 10.1016/j.jemermed.2009.10.013. Epub 2009 Dec 21.
3. Labbe JL, Bordes JP, Fine X. An unusual surgical emergency: a knee joint wound caused by a needlefish. *Arthroscopy* 1995 Aug;11(4):503-5.
4. McCabe MJ, Hammon WM, Halstead BW. A fatal brain injury caused by a needlefish. *Neuroradiology* 1978 May 31;15(3):137-9.
5. Miho Ohtsubo, Kenya Fujita, Kazuhiro Tsunekawa. CASE REPORT Penetrating Injury of the Orbit by a Needlefish. *Eplasty*. 2013 Aug 6;13:e41. eCollection 2013.
6. Rahimian O, Hage R, Donnio A. Needlefish jaw in the orbit. *J Fr Ophtalmol* 2013 Mar;36(3):e41-3. doi: 10.1016/j.jfo.2012.03.016. Epub 2012 Dec 11.
7. Tateru Shiraishi, Masahiro Kato, Yoshiyuki Yato. New techniques for exposure of posterior cervical spine through intermuscular planes and their surgical application. *Spine* 2012, volume 37, number 5, pp E286-E296.